

A portrait of Ruud Koornstra, a middle-aged man with dark hair and a beard, wearing a blue and white striped shirt under a dark blue jacket. He is smiling and looking slightly to the right. The background is a blurred outdoor setting with trees.

RUUD KOORNSTRA, DE GROENE ZAAK, WENST DAT MKB EN GROOTBEDRIJF KRACHTEN BUNDELEN

‘LEREN DELEN OM RUIIMTESCHIP AARDE IN STAND TE HOUDEN’

“Als we de enorme innovatiekracht van start-ups en mkb weten te combineren met de implementatiekracht van grote bedrijven, dan kunnen de veranderingen heel hard gaan”, denkt Ruud Koornstra van De Groene Zaak. Op die manier komt duurzame chemie binnen handbereik. Voorwaarde is wel dat de grote bedrijven bereid zijn om ‘fatsoenlijke afspraken’ met die eenlingen en mkb’ers te maken.

Tekst: Joost van Kasteren

Ruud Koornstra is ondernemer en bestuurslid van De Groene Zaak, een vereniging van 170 bedrijven die vaart willen maken met de vergroening van de economie (van kleine adviespraktijken tot Eneco, PGGM en Heijmans). Aan zijn scheikundelerares op de middelbare school, mevrouw De Groot, denkt hij nog met veel plezier terug. “Ze was altijd aan het experimenteren”, vertelt hij. “Nog een druppeltje erbij, nog een keer extra de bunsenbrander eronder. Het ging dus ook regelmatig mis. Dan ging er iets in de fik of er ontsnapte een gas en riep ze – met nauwelijks verholen genoeg overigens: ‘Ontruimen jongens, naar buiten!’ Daarom ben ik scheikunde altijd blijven zien, en met mij veel

mensen, als een beetje per-ongeluk-technologie: we weten niet precies wanneer het uit de hand loopt en daarom nemen we zo veel maatregelen.”

Is dat ook een verklaring voor het slechte imago van de chemische industrie?

“Ja, ik denk het wel. Veel mensen associëren chemie met fabrieken die kunnen ontploffen en de chemische industrie versterkt dat beeld. Weet je wat het eerste is wat je ziet als je het terrein van een chemische fabriek op rijdt? Een groot bord waarop staat dat er al 182 dagen geen ongelukken zijn gebeurd. Dat geeft wel aan hoe onzeker, hoe defensief de chemische industrie nog altijd denkt. Het lijkt wel alsof

CV RUUD KOORNSTRA

Ruud Koornstra begon zijn carrière in de televisiewereld, als producent van programma's als Lingo, Villa Felderhof en Wintertijd. Na de verkoop van het productiebedrijf richtte hij samen met Frans Otten initiëeringsmaatschappij Tendris op, die duurzame ontwikkeling moest initiëren. De onderneming, die inmiddels op verschillende continenten actief is, zet zich in voor een betere wereld en duurzame en milieuvriendelijke innovaties. Een daarvan was de levering van groene stroom. Het energiebedrijf had binnen een jaar 200.000 klanten en werd in 2005 verkocht. Ook werden de Visa Greencard en de ultrazuinige Pharox Ledlamp ontwikkeld. In 2011 nam hij als onafhankelijk kandidaat met zijn Lijst Koornstra deel aan de Eerste Kamerverkiezingen, maar behaalde geen senaatszetel.

men zichzelf nog steeds ziet als deel van het probleem, terwijl de chemische industrie juist deel van de oplossing is."

U bent betrokken bij het innovatiebeleid van Nederland.

"Ik heb me verdiept in alle visies van de Topsectoren en voor het rapport van de Topsector Chemie maak ik een diepe buiging. Dat laat heel duidelijk zien dat er een transitie nodig is en dat de chemiesector daar een sleutelrol in speelt. De chemische industrie heeft ons vooruitgang gebracht, maar dat is wel ten koste gegaan van milieu, natuur en soms ook van onze gezondheid. Daar moeten we ons niet voor schamen. We moeten ons pas schamen als we in dat spoor blijven zitten.

Mijn zoon liet me laatst een foto zien van de Botlek uit 1964 en daar stond onder 'De Vooruitgang'. Daarna liet hij me vrijwel dezelfde foto zien uit 2014 en daar stond onder 'De Ondergang'. Het plaatje is niet veranderd, maar de wereld is wel veranderd en de chemische industrie moet daarop inspelen. De transitie naar een duurzame samenleving waar we met straks negen miljard mensen een beetje prettig kunnen leven, is noodzakelijk."

Hoe komen we uit dat oude spoor? Er is enorm in geïnvesteerd.

"Nederland is zeer vooraanstaand in de chemie. We beschikken over enorm veel kennis en creativiteit per vierkante meter bij bedrijven, bij universiteiten en onderzoeksinstituten. We zijn koploper in de huidige chemie. Alleen weten we nu dat het roer om moet. De problemen op het gebied van klimaat, energie en grondstoffen groeien exponentieel en dat betekent dat we anders om moeten gaan met de wereld. Dat besef vind ik een kwestie van beschaving: rekening houden met anderen en rekening houden met toekomstige generaties. We moeten de oude chemie niet verloochenen, die heeft ons vooruitgang gebracht, maar we moeten nu wel het roer omgooien. Niet voor de bühne, maar omdat we op een dood spoor zitten. Gelukkig wordt dat steeds meer onderkend door mensen die verstand hebben van de chemie en van de techniek. Als we die kennis en creativiteit gebruiken om een andere richting in te slaan, dan ontwikkelen de oplossingen zich ook exponentieel."

U bent optimistisch?

"Ik zie mezelf eerder als een realist. Ik loop regelmatig rond op technische universiteiten en bij het mkb en als je ziet wat daar voor radicaal nieuwe technologie wordt ontwikkeld, wat een enorme innovatiekracht daar aanwezig is, dan hoeft je geen optimist te zijn om te weten dat de transitie naar een duurzame chemie doorgaat. Het komt er nu op aan dat we die radicale innovatiekracht weten te verbinden met de imple-

mentatiekracht van de grote bedrijven. Grote bedrijven houden per definitie niet van radicale verandering; ze moeten een bedrijf aan de gang houden en proberen vooral hun kosten te verlagen door efficiënter te werken. Wat ze moeten beseffen – en gelukkig zijn er steeds meer die dat doen – is dat verbetering van de efficiency een kortetermijnbelang is, dat eindig is. Voor de continuïteit van je bedrijf moet je ook en vooral kijken naar de effectiviteit: waarom doen we wat we doen? Als ze die vraag willen beantwoorden, dan komen de universitaire onderzoekers en de mkb'ers in beeld die iets nieuws bedacht hebben. Dan realiseren de grote bedrijven zich dat ze eigenlijk een risico-loos laboratorium hebben waar mensen met hart en ziel werken aan uitvindingen die voor hen relevant kunnen zijn om verder te ontwikkelen en te vermarkten."

Zitten starters en kleine bedrijven daarop te wachten? Zouden ze niet bang zijn dat hun uitvinding wordt ingepikt en zij met lege handen achterblijven?

"Dan kom ik weer met mijn punt van beschaving. Effectief combineren van de innovatiekracht van kleine bedrijven en de implementatiekracht van grote bedrijven kan alleen als je ethisch juiste afspraken maakt, waarbij grote bedrijven de eenling of het kleine bedrijf in hun waarde laten. Niet alleen financieel, maar ook met erkenning voor de rol die hij of zij speelt. Daar is nog een weg te gaan. In de nadagen van de oude economie worden multinationals beboet voor onethisch gedrag. En van dat gedrag moeten we af, want dat maakt onderzoekers en uitvinders kopschuw om hun kennis te delen. En we moeten delen. Mijn grote inspirator, de helaas onlangs overleden Wubbo Ockels, kwam terug uit de ruimte met het besef dat we het met elkaar moeten zien te rooien op Ruimteschip Aarde. We zijn allemaal astronauten, zei hij, en we hebben dus een gezamenlijke verantwoordelijkheid om ons ruimteschip in stand te houden." ■